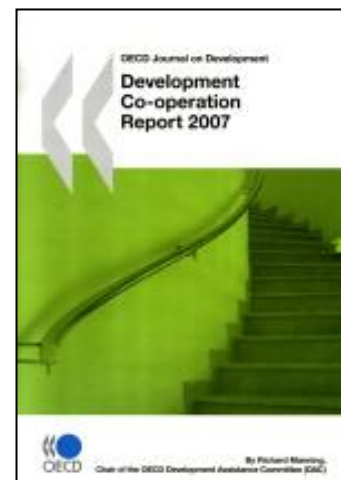

OECD Journal on Development
Development Co-operation - 2007 Report
Volume 9 Issue 1

Summary in Dutch

OESO - Journaal over ontwikkeling
Ontwikkelingssamenwerking – rapport 2007
Jaargang 9, nummer 1

Samenvatting in het Nederlands

- Het rapport over ontwikkelingssamenwerking geeft jaarlijks een bijgewerkt overzicht van trends op het gebied van internationale ontwikkelingshulp.
- De mate van succes bij het realiseren van ontwikkelingsdoelstellingen wordt gemeten aan de hand van een scorekaart met twaalf punten; uit het rapport van dit jaar blijkt dat bij slechts vijf van deze twaalf maatstaven sprake is van duidelijke vooruitgang.
- Het rapport bevat ook twaalf lessen die zijn geleerd uit peer reviews aangaande de beste manieren om met ontwikkelingshulp resultaten te behalen.

Het doel van dit jaarlijkse rapport over ontwikkelingssamenwerking is het publiek op de hoogte te stellen van de meest recente trends op het gebied van internationale ontwikkelingshulp. Het rapport bevat de meest uitgebreide statistieken over ontwikkelingssamenwerking in het afgelopen jaar; er wordt ook geprobeerd te analyseren wat de gegevens betekenen. De statistische bijlage bevat de definitieve, bijgewerkte informatie van zowel DAC-leden als andere donoren.

Een scorekaart voor resultaten: 12 maatstaven van vooruitgang

In dit rapport bespreekt de voorzitter van de DAC de ontwikkeling van de ODA sinds midden 2003 en kijkt hij welke vooruitgang er is geboekt bij twaalf maatstaven aan de hand waarvan een “score” wordt toegekend aan de resultaten van ontwikkelingssamenwerking. Deze kunnen worden verdeeld in zes gebieden: omvang van de hulp, toewijzing van hulp, broze situaties, doelmatigheid van de hulp, inspanningen van ontvangende landen en bereikte resultaten. Met de laatste indicator wordt de voortgang beschreven van het realiseren van de Millennium Ontwikkelingsdoelen.

Omvang van de hulp

Maatstaf 1: Donoren geven ten minste 75 miljard USD in netto-uitgaven (tegen prijsniveau en koers van 2002). **GEREALISEERD**

De uitgaven in 2006 bedroegen in totaal 77,8 miljard USD (hoewel het bedrag exclusief hulp aan Irak 70,7 miljard USD bedraagt).

Maatstaf 2: Het grootste deel van de extra hulp betreft een daadwerkelijke overdracht van middelen naar de economieën van ontwikkelingslanden. **NIET GEREALISEERD**

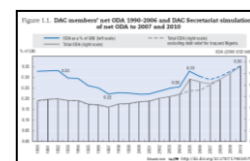
Het grootste deel van de toename van de hulp, van het normbedrag van 57,5 miljard USD in 2002 naar 77,8 miljard USD (berekening gebaseerd op Amerikaanse dollars in 2002), bestond uit schuldkwijtschelding, hetgeen in veel landen in de afgelopen tijd zeer positieve effecten heeft gehad. Naarmate schuldkwijtschelding in de toekomst afneemt, zal het niettemin absoluut noodzakelijk zijn de programmeerbare hulp te verhogen om de doelstellingen voor de ODA te realiseren die impliciet zijn vastgelegd in de toezeggingen van DAC-leden (zie de simulatietabel onder maatstaf 1).

Toewijzing van hulp

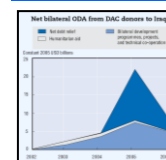
Maatstaf 3: Het aandeel van de ODA dat naar de minst ontwikkelde landen (LDC's) en naar andere landen met een laag inkomen (OLIC's) gaat, is aanzienlijk gestegen. **GEREALISEERD**

Het aandeel van de ODA dat naar de armste landen gaat, is gestegen van 40% van de netto bilaterale ODA in 2002 naar 46% in 2006; voor de totale ODA was er een stijging van 47% naar 49%. Twee uitzonderlijke factoren in 2006

[\[Afbeelding 1\] Netto ODA in 1990-2006 van DAC-leden en simulaties van het DAC-secretariaat van de netto ODA voor 2007-2010](#)

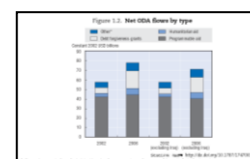
[\[Grafiek 1.2.1\] Netto bilaterale ODA van DAC-donoren aan Irak](#)

[\[Kader 2\] Belangrijkste donoren voor wie Irak tot de vijf grootste ontvangers behoort](#)

Land	Netto ODA (USD miljard)	Anteel (%)
Verenigd Koninkrijk	10,0	14,3
Verenigde Staten	8,0	11,4
Frankrijk	6,0	8,6
Japan	5,0	7,1
Italië	4,0	5,7
Duitsland	3,0	4,3
Canada	2,0	2,8
Andere DAC-leden	1,0	1,4
Totaal	70,0	100,0

[\[Afbeelding 2\] Netto ODA-stromen per type](#)

zijn verantwoordelijk voor deze toename: een grote groei van de ODA naar Irak en het wegstrepen van grote bedragen aan handelsschulden van Nigeria.

Op regionaal niveau is er een duidelijke toename van het aandeel van Afrika in programmeerbare hulp, hoewel er nog steeds veel moet worden gedaan voordat voldaan is aan de toezegging die is gedaan tijdens de G8-top in 2005 om de ODA aan Afrika tegen 2010 verdubbeld te hebben (vergeleken met het niveau van 2004).

Maatstaf 4: Een groter aandeel van de ODA gaat naar landen met een relatief hoog aantal armen en goede prestaties. **NIET GEREALISEERD**

Belonen donoren goede prestaties? Afgaande op het aandeel van de netto bilaterale ODA dat naar landen gaat in de bovenste twee kwintielen van de IDA Resource Allocation Index (IRAI) van de Wereldbank – die allemaal LDC's of OLIC's zijn – is het antwoord “nee”, ondanks een aanzienlijke toename in concrete termen. Het aandeel dat wordt toegewezen aan deze groep daalde van 19% in 2002 naar 17% in 2006.

Maatstaf 5: Noodhulp en humanitaire hulp vertonen een neerwaartse trend, althans als aandeel van de totale hulp. **NIET GEREALISEERD**

Ondanks de hoop dat de vraag naar noodhulp en humanitaire hulp zou afnemen, is deze in de praktijk licht toegenomen: van 5% van de totale ODA in 2002 naar 6% in 2006. In concrete termen stegen de absolute cijfers tussen 2002 en 2006 met 90%.

Broze situaties

Maatstaf 6: Er worden goed doordachte interventies uitgevoerd in slecht presterende landen waar doelmatige overdrachten mogelijk zijn. **NIET DUIDELIJK**

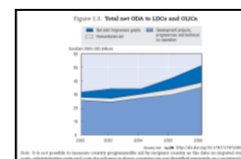
In de toekomst zal waarschijnlijk een groeiend deel van de extreem armen en van hen die in de slechtste maatschappelijke en milieu-omstandigheden verkeren, leven in “broze staten”. Hoewel er enige tekenen zijn van vooruitgang op het laagste niveau, moet er veel meer worden gedaan om de doelmatigheid van donorinterventies in lastige situaties te optimaliseren, met name wat betreft de vooruitgang op het gebied van donorcoördinatie en bij het helpen opbouwen van deskundige en verantwoordelijke lokale instellingen.

Doelmatigheid van de hulp

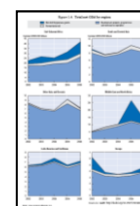
Maatstaf 7: Een groter aandeel van de hulp is ongebonden. **GEREALISEERD**

Er is vooruitgang geboekt, althans in zekere mate. Een aantal DAC-leden heeft de bilaterale hulpprogramma's volledig of vrijwel volledig ongebonden gemaakt. Het aandeel van de financiële hulp van DAC-leden dat te boek staat als ongebonden, nam toe van 42,5% in 2002 tot 53,0% in 2006, maar het beeld wordt vertroebeld omdat een groot deel van de financiële hulp niet wordt gerapporteerd. Bovendien gaat een groot deel van de contracten die worden gefinancierd door niet-gebonden hulp, nog steeds naar leveranciers in de

[\[Afbeelding 3\] Totale netto ODA aan LDC's en OLIC's](#)

[\[Afbeelding 4\] Totale netto ODA per regio](#)

donorlanden.

Maatstaf 8: Veel meer hulp wordt duidelijk afgestemd op plaatselijke prioriteiten, programma's en systemen, en speelt een rol in de begrotingen van de ontvangende partijen. **NIET DUIDELIJK**

Een van de maatstaven van vooruitgang bij donoren als het gaat om het afstemmen van de hulp op het beleid en de systemen van de ontvangers, is het aandeel van de hulp aan regeringen dat wordt opgenomen in de nationale begroting. Een onderzoek uit 2006 heeft aangetoond dat de prestaties sterk variëren zowel onder DAC-leden – van 24% tot 87% – als onder ontvangende landen – ruwweg van 32% tot 99%.

Maatstaf 9: Indicatoren voor harmonisatie vertonen een spectaculaire vooruitgang ten opzichte van de uitgangssituatie in 2002/2003. **NIET DUIDELIJK**

Harmonisatie verwijst naar de manier waarop donoren samenwerken om onnodige kosten, zowel voor de ontvangers als voor henzelf, tot een minimum te beperken. Een nuttige indicator voor harmonisatie is het aandeel van het analytische werk dat door hen gezamenlijk wordt gedaan. Onder DAC-leden varieerde het aandeel van geharmoniseerd werk van 12% tot 80%.

Maatstaf 10: Uitgaven aan technische samenwerking zijn aantoonbaar efficiënter en doelmatiger. (Dit omvat meer gecoördineerde steun, meer gebruik van systemen uit het land en een toenemend gebruik van lokale of andere “zuidelijke vaardigheden”.) **NIET DUIDELIJK**

Een van de problemen bij het beoordelen van deze maatstaf – zowel voor donoren als voor ontvangers – is de variëteit aan soorten hulp die wordt gerapporteerd onder de algemene kop “technische samenwerking”. Op dit moment is niet duidelijk of op dit gebied vooruitgang is geboekt.

Inspanningen van ontvangende landen

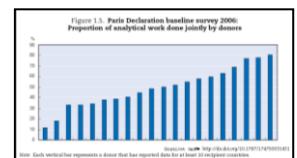
Maatstaf 11: Ontvangers breiden de dienstverlening uit en verhogen de binnenlandse inkomsten met een aantal procentpunten om ongezonde afhankelijkheid van buitenlandse hulp te voorkomen. **GEREALISEERD**

Hulp is slechts een aanvulling op de ontwikkelingsinspanningen van afzonderlijke landen, naast overheidsuitgaven aan gezondheidszorg en onderwijs, en de huidige inkomsten (als percentages van het BNI). Hoewel het moeilijk is deze maatstaf nauwkeurig te beoordelen, lijkt er vooruitgang te zijn bij het verhogen van de inkomsten (van ongeveer 15% in 2000 naar 18% in 2004). Met name in Afrika ten zuiden van de Sahara is dit sneller toegenomen dan de ODA in de periode 2001-2006.

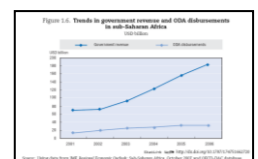
Bereikte resultaten

Maatstaf 12: Meer en doelmatiger steun begint zich te vertalen in meer vooruitgang in de richting van de moeilijker te realiseren Millennium Ontwikkelingsdoelen (MDG's), niet in de laatste plaats in Afrika ten zuiden van de Sahara. **ENIGE - MAAR ONVOLDOENDE - VOORUITGANG**

[\[Afbeelding 5\]
Uitgangsonderzoek 2006
voor de Verklaring van
Parijs: aandeel van
analytisch werk gezamenlijk
uitgevoerd door donoren](#)

[\[Afbeelding 6\] Trends in
overheidsinkomsten en
ODA-betalingen in Afrika
ten zuiden van de Sahara
\(USD miljard, tegen het
huidige prijspeil\)](#)

In veel opzichten is dit de belangrijkste maatstaf. Maar het beoordelingsproces is afhankelijk van drie zaken:

- **Voldoende betrouwbare statistische basisinformatie.** Dit is nog steeds een probleem voor veel indicatoren.
- **Duidelijk inzicht in de snelheid van de vooruitgang in de loop der tijd.** Het basisjaar voor de doelstellingen is eigenlijk 1990, hoewel deze pas op de Millennium-top in 2000 werden geformuleerd. In de meeste gevallen kijken we daarom naar de prestaties over de eerste 15 jaar van een periode van 25 jaar.
- **Een aannemelijk verband tussen de hulp en de resultaten.** Resultaten kunnen grotendeels gebaseerd zijn op lokale inspanningen en het is daarom belangrijk om te kijken of een hulpinterventie *een van de waarschijnlijke oorzaken* is van de waargenomen verandering.

Realiseren van de armoededoelstelling: Als de huidige trends doorzetten, zal de doelstelling op het gebied van inkomensarmoede ruim vóór 2015 gehaald worden. Het is echter niet zeker of het aantal mensen met een inkomen onder 1 USD per dag al onder de 1 miljard is gedaald.

Vooruitgang op andere fronten: Het is onwaarschijnlijk dat de overige doelstellingen op wereldniveau of in veel van de regio's (met name in Afrika ten zuiden van de Sahara en in de Stille Oceaan) in 2015 gehaald zullen zijn. Niettemin zijn er recent elders tekenen van snelle vooruitgang te zien geweest:

- Het aantal extreem arme mensen in Afrika ten zuiden van de Sahara is gestabiliseerd en het aantal mensen dat in armoede leeft, is met bijna 6% gedaald sinds 2000.
- Hoewel de deelname aan basisonderwijs is toegenomen van 80% in 1991 tot 88% in 2005, heeft de meeste vooruitgang die is geboekt in ontwikkelingslanden zich voorgedaan sinds 1999.
- Wereldwijd is het aantal sterfgevallen als gevolg van de mazelen gedaald van 757.000 in 2000 tot 242.000 in 2006, een afname van 68%. In Afrika bedroeg de daling in dezelfde periode bijna 91%.
- In de "overgangslanden" (Zuidoost-Europa en het Gemenebest van Onafhankelijke Staten) is de afname van de armoede sinds 2000 minstens even scherp geweest als de toename die zich in veel van deze landen voltrok in de jaren negentig.

Is de internationale hulp verantwoordelijk voor deze vooruitgang?

De hulp is duidelijk bij lange na niet de enige factor die daaraan heeft bijgedragen. Maar de toename in de ODA voor gezondheidszorg en

basisonderwijs heeft in veel arme landen zeker bijgedragen aan de resultaten op deze gebieden. De armoede neemt eindelijk duidelijk af. Het lijkt onwaarschijnlijk dat deze daling van de armoede mogelijk zou zijn geweest zonder de meervoudige effecten, over een periode van vele jaren, van door hulp gesteunde beleidshervormingen, verbeteringen van het bestuur en investeringen.

De weg vooruit: Hulp voor Handel

In de geglobaliseerde wereld van nu is het duidelijk dat handel een krachtige motor is voor economische groei, die op zijn beurt van essentieel belang is voor het terugdringen van de armoede. Veel ontwikkelingslanden missen echter de basisvoorwaarden om te kunnen profiteren van de mogelijkheden die de handel biedt. De meeste donoren hebben nu institutionele ontheffingen, speciale structuren, professionele teams en operationele begeleiding, speciaal gericht op het leveren van “meer” en “betere” Hulp voor Handel, conform de uitgangspunten van de Verklaring van Parijs over de doelmatigheid van ontwikkelingshulp.

Leren van de ervaringen: twaalf lessen van DAC-peer reviews

In 2006 spendeerden DAC-leden meer dan 100 miljard USD overheidsgelden aan ontwikkelingshulp. Dit komt naar schatting overeen met 90% van de totale ODA-uitgaven over de hele wereld. In het verleden heeft het peer review-proces veel zaken onder de aandacht gebracht van de DAC. Deze zijn samengevat in een reeks van 12 lessen voor de manieren waarop met hulp doelmatig ontwikkelingsresultaten kunnen worden gerealiseerd. Deze lessen kunnen worden verdeeld in drie grote groepen: strategie, organisatorisch beheer en beheer van de verstrekking.

Strategie

Les 1. De juiste wettelijke en politieke fundering vinden

Zorg voor een heldere verklaring op het hoogste niveau voor het doel van ontwikkelingssamenwerking, of dit nu in wettelijke of andere vorm is, die breed wordt gedragen en lang genoeg relevant blijft.

Les 2. Omgaan met concurrerende nationale belangen

Voorkom dat kortetermijndruk het gemeenschappelijke langetermijnbelang van doelmatige ontwikkeling in gevaar brengt.

Les 3. Samenhangender beleid voor ontwikkeling creëren

Stel een duidelijk mandaat op en voer mechanismen in die ervoor kunnen zorgen dat beleid wordt beoordeeld op de gevolgen voor arme landen.

Les 4. Bekendheid bij het publiek

Investeer in het boeken, meten en bekendmaken van resultaten van met hulp

gefinancierde activiteiten.

Organisatorisch beheer

In recente peer reviews is opgemerkt dat organisatorische hervormingen steeds vaker gekoppeld zijn aan de doelmatigheid van ontwikkelingshulp.

Les 5. Een leiderschapsstructuur vinden die werkt

Belast een voldoende hooggeplaatste en openbaar verantwoordelijk te houden persoon met een duidelijke verantwoordelijkheid op politiek niveau voor de verstrekking van doelmatige ontwikkelingssamenwerking.

Les 6. Omgaan met institutionele verspreiding

Maak bilaterale structuren voor hulp efficiënter door samenhangende acties op het niveau van landen mogelijk te maken.

Les 7. Bijdragen aan multilaterale instellingen beheren

Stimuleer meer samenhang onder degenen die verantwoordelijk zijn voor verschillende aspecten van multilaterale hulp.

Les 8. Beheer decentraliseren op het laagste niveau

Decentralisatie van de verantwoordelijkheid op het laagste niveau kan nuttig zijn, maar vereist gestroomlijnde ondersteuningssystemen van hoge kwaliteit.

Beheer van de verstrekking

Les 9. Omgaan met de schaalvergroting van ontwikkelingshulp

Radicale hervormingen op het gebied van hulpverstrekking zal van vitaal belang zijn omdat donoren worden gedwongen meer hulp te verstrekken per hoofd van het personeelsbestand, terwijl tegelijkertijd de doelmatigheid van de hulp omhoog moet.

Les 10. Vasthouden aan een gerichte benadering op basis van landen en sectoren

De meeste DAC-leden zouden hun hulp moeten richten op minder landen, minder sectoren en vooral op minder activiteiten.

Les 11. Beheer, evaluatie en kwaliteitscontrole op basis van prestaties

Ontwikkel een sterkere cultuur van beheren op resultaten en het overeenkomstig hiermee afstemmen van prikkels, maar op een manier die lokale structuren voor het afleggen van verantwoording verstevigt, niet verzwakt.

Les 12. Prioriteiten op het gebied van human resource management

Het vinden en ontwikkelen van hooggekwalificeerd, goedge motiveerd plaatselijk personeel en uitgezonden medewerkers is van essentieel belang voor elke instantie om doelmatig te kunnen functioneren.

De doelmatigheid van de hulp verhogen: lessen uit de gezondheidssector

Tussen 1999 en 2005 steeg de ontwikkelingshulp voor gezondheidszorg van 6 miljard naar 13,4 miljard USD. Tegelijkertijd kwamen er ernstige knelpunten aan het licht die het realiseren van de Millennium Ontwikkelingsdoelen op het gebied van gezondheid in de weg stonden. Hierdoor werden donoren en partnerlanden gestimuleerd om de manier waarop zij zaken deden te veranderen. Met de Verklaring van Parijs als kader waren ze in staat belangrijke overeenkomsten te sluiten. Mede daardoor konden veel van de bouwstenen voor doelmatigere ontwikkelingshulp worden aangedragen, met als gevolg duidelijke verbeteringen op gebieden als kindersterfte, de strijd tegen malaria en tuberculose, en de behandeling van HIV/AIDS. Maar het blijft nodig de vooruitgang te bewaken om te zien wat werkt en actie te ondernemen om te verbeteren wat niet werkt.

The full Report can be accessed on www.sourceoecd.org/developmentreport

© OECD 2008

Deze samenvatting is geen officiële OESO-vertaling.

Reproductie van deze samenvatting is toegestaan, mits het OESO-copyright en de titel van de oorspronkelijke publicatie worden vermeld.

Meertalige samenvattingen zijn vertaalde uittreksels van OESO-publicaties die oorspronkelijk in het Engels en Frans zijn gepubliceerd.

Deze zijn gratis te verkrijgen via de Online Bookshop van de OESO
www.oecd.org/bookshop/

Neem voor meer informatie contact op met de eenheid OECD Rights and Translation, Public Affairs and Communications Directorate op: rights@oecd.org of per fax: +33 (0)1 45 24 99 30

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Bezoek onze website www.oecd.org/rights/

